

G

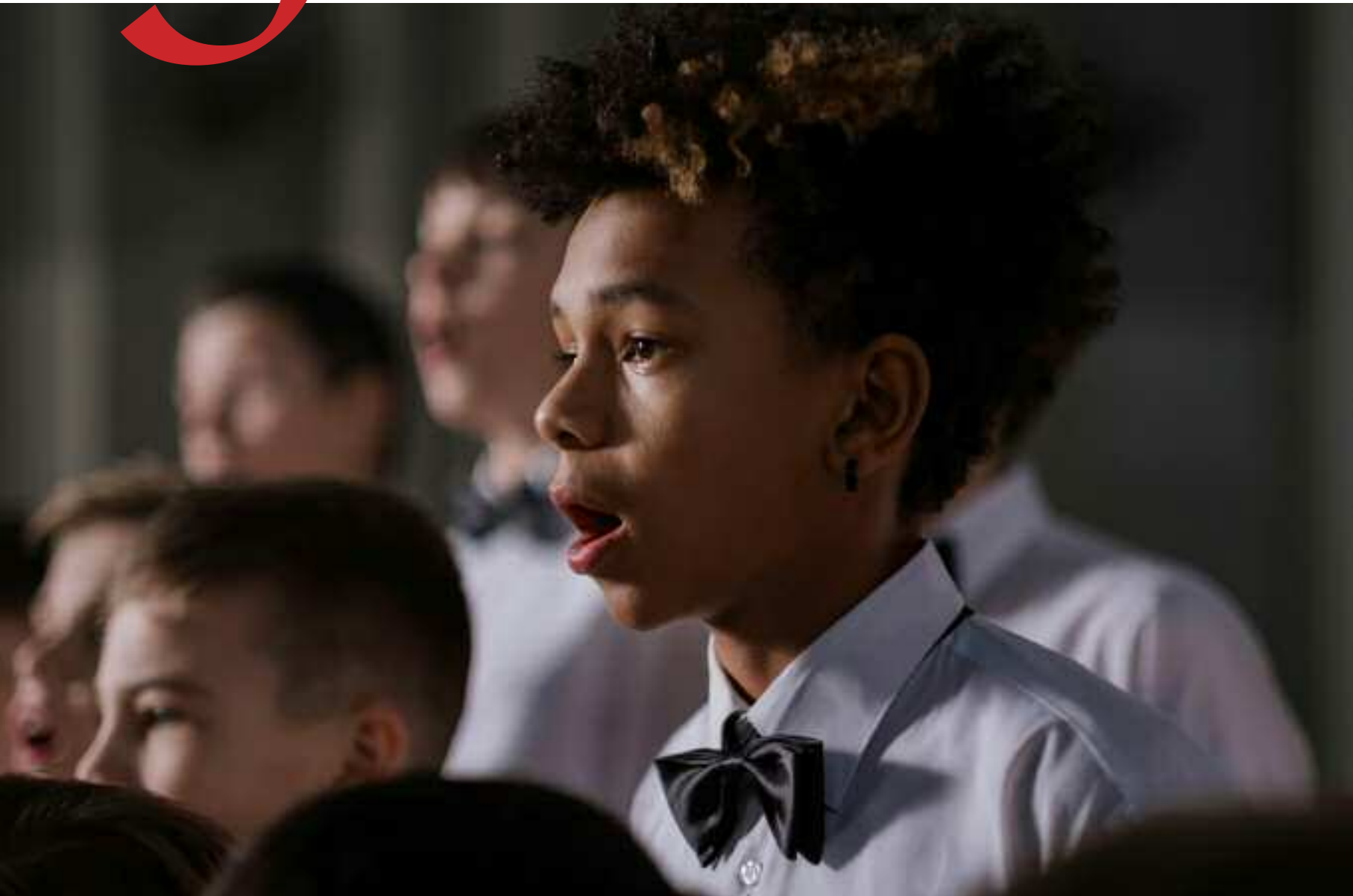
ean

dewe

ei

KERKBLAD

Jaargang 32 - nummer 2
vrijdag 24 januari 2025
editie Leeuwarden e.o.

Protestantse
Kerk

Zingen is twee keer bidden

Een gewoon mens

Problemen benoemen,
bespreken en wegen

1700 jaar na 'Nicea'

Column Jetske Lysbeth de Groot

Sjonge

Wy hiene ris in gastdûmny by ka-tegesaasje dy't sei: 'Sjongen is twa kear bidden.' Soks gong der by my yn as in preek yn in âlderling want ik song graach en faak.

Maarten Luther fûn sjongen ek wichtich, neffens oerlevring gong hy moanditemoarns de hûzen by del. Moandeis wie doe blykber ek al waskdei en yn hûzen dêr't net songen waard, gie hy nei binnen om te freegjen wat der oan'e hân wie.

Soms giet by in dûmny de ynhâld boppe de foarm en is de slotsang nei de preek net fleurich. Wy reitsje dan ek wat sneu út'e tsjerke. Mar wurdt der in bekend en optein fers songen, dan geane wy bliid op hûs oan.

By wa't sjongt skynt yn 'e hersenen gebieden op te ljochtsjen dy't oars net oan bod komme en soks is tige geunstich foar it algehiel wolwêzen.

Myn klas lear ik ek altyd rillegau it kanonsjongen. Sy moatte dan op in ûnbewuste manier nei elkoar harkje en dat f oarmet in bân en in mienskiptsgefoel dêr't wy as groep profyt fan hawwe. Mei Kryst en Peaske nim ik de harp altyd mei nei skoalle en it sjongen by de harp fan *The first Nowell* as it *Per crucem* hearre ta de hichtepunten fan it jier.

Psalmferske leare wurdt net mear dien en dat fyn ik eins wol spitich. Mar de realiteit is dat, ek op in kristlike skoalle, de bern amper nei't tsjerke geane. De bern dy't noch wol yn't tsjerke komme, geane nei tsjerken dêr't net út it *Lieteboek* sjongen wurdt, mar moderne sjong-daliks-mar-mei-ferskes fan 'e beamer. Jawis, tiden hawwe tiden.

Dy inkele kear dat ik in liet út it *Lieteboek* kies, fine de bern it prachtich. Mei de ferskes út *Alles wordt nieuw* van Hanna Lam en Wim ter Burg kinne de bern it bibelferhaal goed ûnthâlde. En foar it Fryske aksint put ik graach en gauris út de bundels fan *Wat in gelok* (fan benammen Hindrik van der Meer) as lieten út Taizé.

Sa begjinne wy gjin skoalledei sûnder sjongen, want sjongen is op't lêst twa kear bidden.

Meditatie Een gewoon mens

'God heeft oog gehad voor Zijn onaanzienlijke dienaar'
(Lucas 1: 48)

door ds. Jan van den Boogaard

Mocht u om een uitje verlegen zitten, dan zou ik u willen aanraden een keer naar Rotterdam te gaan. Niet met de auto, maar met de trein. Als u dan het Centraal Station uit komt, treft u op het plein een vier meter hoog beeld van een vrouw van kleur aan.

Door velen wordt dit beeld, dat er nog maar kort staat, als een aanwinst ervaren. Het unieke ligt er voor veel mensen in, dat het dit keer niet gaat om een staatsman of een zeeheld, maar om een 'gewoon mens'. Dat gegeven geeft mensen het gevoel dat ze zelf, als gewoon mens, als een van velen, ertoe doen. Je wordt gezien, je hoort erbij, je krijgt kansen in een stad waarin dit beeld centraal staat.

In het evangelie gaat het ook over gewone mensen. Mensen die niet opvallen. Het begint al met Maria. Zomaar een vrouw in een straat, geen bijzondere verschijning. Ze krijgt bezoek van een engel en haar wordt gezegd dat ze zwanger zal worden van de Zoon van de Allerhoogste. Ook gewone mensen blijken tot buitengewone daden in staat. Ontroerend is hoe Maria na een eerste aarzeling reageert: 'laat het gebeuren zoals u zegt' (Lucas 1: 38). Een woord van geloof, een daad van overgave. Maar bescheiden zal ze blijven. 'God heeft oog gehad voor Zijn onaanzienlijke dienaar' (Lucas 1: 48), zingt ze in haar loflied.

Ook van Jezus lezen we hoe gewoon Hij is. God is gekomen als mens. Als een van ons, een evenbeeld in wie we onszelf herkennen. Zelfs als Hij zich laat dopen bij Johannes is hij nummer zoveel in de rij van wachtenden. Tot op het moment dat de hemel opengaat, een duif neerdaalt en een stem klinkt: 'Jij bent Mijn geliefde Zoon'. (Lucas 3: 22).

We leven in de tijd tussen Kerst en Pasen. De tijd waarin we stap voor stap Jezus beter leren kennen. Als mens die deelt in ons leven, die ervaart wat wij meemaken aan vreugde en verdriet, aan verbondenheid en eenzaamheid. En die tegelijkertijd zo bijzonder is als Zoon van de Allerhoogste. In Zijn gelaat licht de goedheid van God op. In Zijn woorden en gelijknissen leren we over de trouw van Zijn Vader. In Zijn overgave zien we de weerspiegeling van de onuitputtelijke liefde van de goddelijke drie-eenheid.

Mensen zien bij het beeld op het Centraal Station in Rotterdam een gewoon mens. En ze ervaren er een uitzonderlijke uitstraling. Het maakt hen trots en geeft hen moed.

Gaat het ook niet zo met Jezus?

Aan de ene kant is Hij een gewoon mens. Aan wie velen, zoals de Farizeeërs, zich kunnen ergeren, juist omdat hij zo gewoon is. Maar daardoor is Hij dichtbij, toegankelijk en benaderbaar.

En Jezus blijkt, haast onzegbaar in woorden, een meer dan bijzonder mens. Omdat Hij zich in Zijn leven onthult als de Zoon van de hemelse Vader, in wiens goedheid wij geborgen leven mogen.

Een standbeeld heeft de Heer niet. Wel een hart dat voor Hem openstaat. Je hoeft voor Hem ook niet helemaal naar Rotterdam. Hoe leuk dat ook kan zijn. Voor wie naar Hem op zoek is, is er elke zondag een vindplaats in de kerk.

ds. Jan van den Boogaard
is predikant van de
Protestantse Gemeente
Ie - Eastrum - Jouswier

Het beeld 'Moments contained' van kunstenaar Thomas J. Price staat sinds 2 juni 2023 in Rotterdam

Leesrooster

Week 5, 26 januari t/m 1 februari	
zondag	2 Kronieken 1,1-17
maandag	2 Kronieken 1,18-2,9
dinsdag	2 Kronieken 2,10-17
woensdag	2 Kronieken 3,1-9
donderdag	2 Kronieken 3,10-17
vrijdag	2 Kronieken 4,1-10
zaterdag	2 Kronieken 4,11-5,1

Week 6, 2 t/m 8 februari	
zondag	Lucas 4,1-13
maandag	Lucas 4,14-30
dinsdag	Lucas 4,31-44
woensdag	Lucas 5,1-11
donderdag	Lucas 5,12-16
vrijdag	Lucas 5,17-26
zaterdag	Lucas 5,27-39

Hét probleem van de Protestantse Kerk is er niet

Het is goed om in oplossingen te denken. Om groeikansen niet te veronachtzamen. Om positief te blijven. Om de zegeningen van elke dag te blijven tellen. Om al wat goed is te benadrukken in PR en uitstraling naar buiten toe. Om de vuile was niet buiten te hangen. Daarom de titel van dit artikel: 'Hét probleem van de Protestantse Kerk is er niet'.

door ds. Herman F. de Vries

Problemen

Voor de insiders die verder lezen dan toch wat vuile was en gedachten over de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Laten we positief blijven naar buiten toe - en het liefst natuurlijk ook naar binnen toe. Er is altijd hoop en God geeft moed en krachten. Maar daarnaast moet je in relaties en gemeenschappen, in bedrijven en kerken toch realistisch zijn en problemen en zorgen delen. Dat begint met benoemen en vervolgens met bespreken.

Zijn we het erover eens dat er problemen zijn en welke die problemen zouden zijn? Het probleem van de één is niet de zorg van de ander. In een geloofsgemeenschap breng je problemen, zorgen en zonden ook in gebed. Daarna ga je in groepen met specialisten en geloofsgenoten nadenken over antwoorden. Tenslotte zet je je ervoor in om die antwoorden in daden om te zetten. Het effect wordt dan zichtbaar. In de kerk wordt dat zichtbaar doordat mensen terugkomen naar de kerkdiensten, elkaar aanvaarden in elkaars voorkeuren en geliefde vormen, en doordat er meer kinderen en volwassenen gedoopt worden en belijdenis doen.

Er zijn nog steeds Protestantse gemeentes waar het goed gaat. Er wordt gedoopt. Relatief veel gemeenteleden bezoeken trouw de kerkdiensten. Er is enthousiasme. De Geest draagt nieuwe vormen aan en vooral hartelijke liefde. De verkondiging klinkt en is eenduidig. Een aantal van deze gemeentes denkt er echter serieus over na om het isolement op te zoeken binnen de PKN. Of ze doen dit al. Anderen onderzoeken mogelijkheden om verder te gaan buiten de PKN. Verder zijn er talloze gemeentes waarin niet een of hét probleem (titel van dit artikel) zich voordoet, maar waar vele problemen druppels vormen die de emmer doen overlopen. Een depressie of een burnout kan een mens overkomen, maar ook een gemeente.

Benoemen

Vóór corona speelde de individualisering al een rol en na corona is dat niet anders geworden. Het *ik* gaat ten koste van het *wij*. Elk ventileert zijn of haar mening, maar veel minder hoor je, of voel je, van een inzet voor de totale *mienskip*, voor het wij-gevoel. Wel natuurlijk de kleinere kudde die bij mij past, maar weinig oog of hart voor de andersdenkende. Als zo slechts een paar lichaamsdelen worden gevoed, kan een lichaam niet gebouwd worden.

Een terugloop in financiële mogelijkheden veroorzaakt dat de neerwaartse spiraal blijft bestaan. Minder betaalde werkers kunnen minder dienstwerk verrichten. Als er meer on-

In een geloofsgemeenschap breng je problemen, zorgen en zonden ook in gebed.

betaalde vrijwilligers zouden opstaan, dan zou de vermindering van het aantal beroepskrachten gecompenseerd kunnen worden, maar dit doet zich niet voor.

Sinds 7 oktober 2023 is zichtbaar geworden wat daarvoor veel minder zichtbaar was. Israël is een splijtzwam geworden in de samenleving, maar ook in de PKN. De leiding van de PKN zoekt naar wegen om iedereen binnenboord te houden, maar de vraag is of dat overeenkomt met de evangelische opdracht om te kiezen, tot bekering op te roepen, en om niet te wijken van het gegeven Bijbelse fundament. Creëert de PKN langzamerhand een nieuwe kerk die afstand neemt tot de beloftes aan Abraham en aan zijn zonen gegeven? Die profetische teksten en belijdende psalmen niet meer kan lezen en zingen of zoekt naar nieuwe betekenissen van die teksten, om ondersteuning te vinden voor eigen politieke, juridische of filosofische gedachten? Vervlakking tot en met. Horizontalisme en tijdelijkheid.

Het heeft in de kerk nog nooit om eigen gedachten mogen gaan. Waar eigen gedachten de boventoon gaan voeren wordt Gods Stem weggedrukt. We leven nu in een tijd waarin zelfs predikanten tegen elkaar bidden in de ene of andere dienst, zoals half december in een artikel in *Cvandaag* werd beschreven. Kan zoiets blijven bestaan? Elk koninkrijk dat innerlijk verdeeld is gaat ten gronde, lezen wij in de Bijbel. Bedrijven gaan failliet en mensen sterven. Kan een ernstig zieke kerk ook sterven? Soms is een ingrijpende operatie nodig om te kunnen overleven.

Wegen

Problemen moeten gewogen worden. De één ziet het probleem wel, de ander niet. Een rijke kerk zonder mensen is niet de kerk zoals Jezus die heeft bedoeld. Toch gaan we stug door zoals we georganiseerd zijn en zien we jonge mensen met interesse voor het geloof stille-

tjes verdwijnen naar andere gemeentes. We mogen dankbaar zijn dat zij elders een geestelijk thuis vinden, maar voelen verdriet en moeten onszelf schamen.

Zijn de problemen te groot en te veelvuldig geworden om nog in kleiner wordende groepen aan te kunnen pakken? Hebben wij geestelijke bagage in afgelopen jaren verloren, waardoor het vermogen ontbreekt om vruchtbare stappen te zetten? In relaties gaat het naar een scheiding toe als de weg onomkeerbaar is. In een ernstig ziek lichaam zelfs naar de dood. Een kleiner wordende groep van vrijwilligers heeft de handen vol om een beschadigd lichaam te laten functioneren en ziet met lede ogen aan hoe problemen en zorgen de schade doen vermeerderen.

De kerk zal altijd blijven bestaan. Het is echter de vraag of de PKN zal blijven. De PKN is een tijdsverschijnsel. Ooit werd de PKN bedacht en uit geloof geboren. Er kan een nieuwe dag komen waarop iets nieuws wordt bedacht of gegeven en uit gebed en geloof geboren een andere kerk zal ontstaan. Er zijn kerkplantingen om ons heen en er ontstaan huisgemeentes. Er zal een nieuwe tijd komen waarin meer mensen dan nu interesse tonen om de Bijbel te gaan bestuderen in plaats van de social media te volgen. Dan waaien we niet meer met de wind van de stormachtige gangbare mening mee, maar zal de Geest van Sions God kerk en kudde weer naar Jeruzalem leiden.

Is de PKN te ziek om nog te redden? Die vraag kunnen wij niet beantwoorden. Wel kunnen wij binnen de PKN blijven bidden. Niet tegen elkaar natuurlijk, zoals nu nog gebeurt. Maar met de handen ineen. De Geest zal de één of de ander zegenen. Zo zal er scheiding ontstaan, een rest zichtbaar worden, en vindt bekering plaats tot de Messias op Wie ook Israël wacht.

ds. Herman F. de Vries is predikant in Feanwâlden en Feanwâldsterwâl en in Ljussens en Moarre en redactielid van Geandewei

Byldspraak - Willem Wilstra

Better wetter

Sûnt de legere skoalle is ierdrykskunde myn grutte hobby. Ik mei graach yn alle soarten atlasen omsneupe en it nijste is foar my Google maps, op 'e kompjûter en yn 'e auto. Mar wat ik noch net wist is, dat de 'Grondwateratlas van Fryslân' bestiet.

Wy beneame Fryslân wol as in wetterprovinsje, de ferdieling is ûngefear sa: 3333 km2 lân en 2400 km2 wetter. No tink ik, dat wy hjir wol aardich frisse lucht hawwe, mar de wetterkwaliteit kin better. De provinsje, it wetterskip en Vitens hawwe in grut plan lansearre, om te kommen ta Better Wetter en dat stiet beskreaun yn dy moaie atlas. Under oaren troch it oanlizzen fan proeffjilden mei reid en tuorrebouten, dy't dêrnei as isolaasjemateriaal brûkt wurde kinne. In duorsum produkt.

Plúskes fan de tuorrebout waaie mei de wyn fuort en siedzje har sa ... 'oant yn ivichheid.' De lêste wurden fan it gebed fan Ús Heit. Dêr wrakselje ik noch faak mei, mei dy ivicheid. Ik stel mysels foar as in tuorrebout. Myn siel giet nei de himel by God, wurdt goed bewarre en dan op Syn tiid brûkt. It sil faaks net 'stoflik' wêze, mar geastlik.

Ik hâld my fêst oan 2 Kor 4:16-18: 'Libje troch it leauwen'.

**Fers 18: Underwilens hâlde wy as doel foar eagen
net de dingen dy't men sjocht,
mar dy't men net sjocht;
want wat men sjocht is mar foar in tiid,
mar wat men net sjocht bliuwt ivich.**

Geandewei Kerkblad voor de Protestantse Kerk in Fryslân

Hoofdredacteur:

Arjen Bakker
Romptastrjitte 15
9036 PK Menaam
T. (0518) 750 276
E. redactie@geandewei.nl

Advertenties en familieberichten

Media advies Theo Wijbenga
T. (06) 51426179
(bereikbaar van 8:30 - 13:00 u.)
E. advies@theowijbenga.nl
W. theowijbenga.nl

Kopij algemeen deel:

uiterlijk 15 dagen voor verschijnen
naar redactie@geandewei.nl

Vormgeving, druk, post- en digitale abonnementen:

Dekker Creatieve Media en Druk,
E: administratie@geandewei.nl

*Niet voor opgave en opzeggen
abonnementen, u vindt de contact-
persoon hiervoor bij de berichten
van uw eigen gemeente*

www.geandewei.nl

Colofon

De geloofsbelijdenis van Nicea bestaat 1700 jaar Ankerpunt voor verbondenheid met vroege kerk

Dit jaar wordt wereldwijd herdacht dat in het jaar 325 de geloofsbelijdenis van Nicea tot stand kwam. De Nederlandse kerken zijn van plan deze eeuwenoude belijdenisgeschriften op een moderne, eigentijdse wijze te gedenken. Nicea lag in Klein-Azië, het tegenwoordige West-Turkije. Later heette deze plaats Nike, genoemd naar de overwinninggodin van dezelfde naam. Nu zijn daar nog overblijfselen uit de Romeinse tijd te bewonderen en ook restanten van gebouwen uit de Byzantijnse tijd.

door Maurice C.J. Wielenga

De Romeinse keizer Constantijn riep in 325 een kerkvergadering - of concilie - bij elkaar van alle bisschoppen van West- en Oost-Europa. Daarvoor stelde hij zijn zomerpaleis in Nicea in Bithinië beschikbaar. Bisschoppen die van ver kwamen liet hij met postkoetsen ophalen om de lange reis wat te veraangemen. Er werden zo'n driehonderd bisschoppen voor de kerkelijke vergadering uitgenodigd. Het was het Eerste Oecumenische Concilie van de kerk. Constantijn wilde met de bijeenkomst het herstel van de eenheid van de kerk bevorderen. Dit was noodzakelijk omdat er grote discussies waren ontstaan over de vraag welke betekenis men moest hechten aan het gegeven dat Jezus Christus de Zoon van God was. Was Hij daarmee zelf óók God? Of was Hij ondergeschikt aan God, zoals onder anderen de theoloog Arius verkondigde?

De kerkvergadering besloot een einde te maken aan de discussie en precies vast te leggen wat de kerk geloofde. Daartoe 'leende' ze een geloofsbelijdenis zoals die in het Oost-Europese deel in gebruik was. Ze voegde daar enkele dogmatische formuleringen aan toe. Het ging om de volgende zinsneden:

*[Ik geloof] In één Heer Jezus Christus,
De Zoon van God,
Uit de Vader geboren als enig geborene,
Dat wil zeggen uit het wezen van de Vader,
God uit God,
Licht uit licht,
Waarachtig God uit waarachtig God,
Geboren niet gemaakt,
Één van wezen met de Vader,
Door wie alle dingen geworden zijn,
Zowel in de hemel als op de aarde.*

De Zoon is gelijk aan de Vader

Met deze woorden wilden de bisschoppen van Nicea uitdrukken dat de Zoon absoluut gelijkwaardig is aan de Vader en even Goddelijk moet worden geacht als.

De tekst die in 325 werd vastgesteld, werd in 381 aangevuld tijdens een nieuw oecumenisch concilie, nu in Constantinopel. Daar gingen de besprekingen voornamelijk over het wezen van de Heilige Geest. Theologisch gezien nam men in Constantinopel dezelfde beslissing als in Nicea: ook de Geest is voluit God, net als de Vader en de Zoon. De zogenoemde Goddelijke Drie-eenheid was daarmee een dogma geworden, een onbetwistbare leerstelling.

Fresco van het eerste concilie van Nicea, geschilderd door Theophanes Strelitzas in de eerste helft van de zestiende eeuw

In de tegenwoordige tijd speelt de Geloofsbelijdenis van Nicea niet zo'n grote rol in de Protestantse Kerk. Ze is echter wel één van de officiële belijdenisgeschriften van de kerk en dienst vooral als ankerpunt om de verbondenheid met de vroegere Kerk uit te drukken en zichtbaar te maken.

Herdenking

De Nederlandse kerken herdenken het ontstaan van de geloofsbelijdenis op verschillende manieren. Ds. Coen Wessel, secretaris-generaal van de Nationale Raad van Kerken in Nederland, opent het Herdenkingsjaar tijdens de week van Gebed voor de Christelijke Eenheid en markeert daarmee ook de verjaardag van de oecumenische raad. Er is een speciaal gebedenboekje samengesteld voor kinderen, aldus ds. Wessel. Er is verder een kanselboodschap geschreven om voor te lezen tijdens de kerkdiensten op 19 januari.

De Nationale Raad van Kerken in Nederland houdt op 16 mei 2025 een oecumenische bijeenkomst in de Domkerk in Utrecht, waar dr. Susan Durber, moderator geloofszaken van de Wereldraad van Kerken, het woord zal voeren. Bovendien wordt een nationale oecumenische dienst gehouden op 14 juni 2025 in de Janskerk in Gouda.

Tenslotte hoopt Wessel dat de Oosters-Orthodoxe Kerken, met wie wij de geloofsbelijdenis van Nicea delen, meer ingang zullen ontmoeten bij de Protestantse en Katholieke Kerken in Nederland.

Discussievragen

De kerkhistoricus prof. Peter Nissen uit Nijmegen heeft een levendig boekje met discussievragen geschreven voor oecumenische bijeenkomsten. Een handzame inleiding over wat zeventien eeuwen geleden gebeurde, met bijzondere aandacht voor de positie van christenen in deze tijd, anno 2025.

Nissen hoopt dat de christenen van vandaag zich realiseren dat een kerkvergadering die zoveel eeuwen geleden is gehouden, nog steeds belangrijke lessen leert voor ons als leden van de kerk: met elkaar praten als verschillen ons in de weg zitten, met elkaar bidden, en met elkaar benadrukken wat ons bindt. En met elkaar ons geloof breeduit vieren als Paasgeloof. "Wij behoren tot een groter geheel, tot een kerk van alle eeuwen die uit alle windhoeken samenkomt."

Maurice C.J. Wielenga uit Joure is publicist en een vaste medewerker van Geandewei

Diversen

Vrienden van Israël Op 30 april naar Joods Amsterdam

Voorjaarsconcert mannenkoor Pro Rege Dokkum op 2 februari

Christelijk Mannenkoor Pro Rege verzorgt op zondagavond 2 februari om 19.30 uur een voorjaarsconcert in Christelijk Gereformeerde Kerk De Oase, Stationsweg 39 in Dokkum. Dirigent Jan Hibma leidt het koor, Anja Heikamp-Kommerie bespeelt het orgel. Entreekaarten á 10 euro zijn verkrijgbaar in de voorverkoop bij de bekende verkoopadressen, die te vinden zijn op mannenkoorprorege.nl. Het voorjaarsconcert markeert de start van het jubileumjaar waarin Pro Rege zestig jaar bestaat.

Jubileumshow Ruurd Walinga: 16 februari première in Opende

Na enkele try-outs in onder meer Leeuwarden, beleeft de jubileumvoorstelling van christelijk cabaretier Ruurd Walinga op zondag 16 februari haar première. Hij voert 'Niks Nieuws onder de Zon' om 15.00 uur op in het BaronTheater in Opende (Groningen). Walinga is 25 jaar actief als cabaretier. In al die jaren trad hij voornamelijk op in kerken, maar nu gaat hij het theater in. In de show verloochent hij zijn christelijke roots niet, maar hij plaatst ze in een verrassende en pakkende context. De voorstelling duurt tweemaal drie kwartier en is geschikt voor zowel gelovigen als rand-, bij- en ongelovigen. Kaartjes á 15 euro zijn te bestellen via barontheater.nl.

Geandewei-app krijgt geen updates meer

Gebruikers van de Geandewei-app hebben het vermoedelijk gemerkt: er verschijnen geen nieuwe nummers van het blad meer in. De software achter de app is verouderd. Het bestuur van Geandewei heeft besloten niet meer te investeren in vernieuwing ervan. In plaats daarvan wordt samen met uitgever Dekker een nieuwe website voor Geandewei gebouwd, waarin ook een goed leesbare digitale versie van het blad is opgenomen. Wanneer die site klaar is valt nog niet te zeggen, maar we houden u op de hoogte. U kunt het algemene deel van Geandewei digitaal lezen via geandewei.nl, voor de gemeenteberichten kunt u voorlopig alleen in het papieren blad terecht. Onze excuses voor dat ongemak.

Redactie en bestuur Geandewei

Op 30 april kunt u met Vrienden van Israël weer mee op excursie naar Joods Amsterdam, ditmaal in vernieuwde vorm. De dagtocht begint in het Nationaal Holocaustmuseum en de Hollandsche Schouwburg.

Het Holocaust Namenmonument wordt bezocht tijdens een wandeling door een deel van Amsterdam dat herinnert aan Joods leven. Ook bij het Wertheimpark, de Dokwerker, verschillende synagoges, tehuizen, monumenten en de dramatische Schaduwkade wordt stilgestaan. Aan het einde van de dag is er een bezoek aan de Portugese Synagoge en het Joods Historisch Museum.

De dagexcursie per touringcar vindt plaats op 30 april. De bus vertrekt om 7.45 uur vanaf de parkeerplaats aan de Harddraversdijk, Dokkum, bij kerkelijk centrum De Herberg. Een tweede opstapplaats is bij het treinstation te

Feanwâlden om 8.00 uur. Reisleiders zijn Herman F. de Vries en Jan Hendrik Woudstra.

De planning is om circa 21.15 terug te zijn in Dokkum. Op de terugweg is dan op Urk een driegangendiner genoten.

De kosten voor deze excursie zijn 100,- euro p.p. Als u een museumjaarkaart bezit: 68 euro p.p. Hierbij is het busvervoer inbegrepen, de entrees en het diner, maar niet de overige consumpties (lunch, koffie, andere drankjes).

Via het secretariaat van Vrienden van Israël kunt u zich opgeven (liefst voor eind februari) en/of nadere informatie ontvangen: vriendenvanisaeldokkum@gmail.com

Nieuwe serie vergaderingopeningen 'Hoopvol kerk-zijn in seculiere tijd'

De Protestantse Kerk introduceert een nieuwe serie vergaderingopeningen onder de titel 'Hoopvol kerk-zijn in een seculiere tijd'. Ze zijn speciaal ontwikkeld om kerkenraden en andere groepen in gemeenten te ondersteunen bij hun bijeenkomsten.

Elke opening in de serie bestaat uit twee delen: een casus die als startpunt dient en een reflectie daarop voor verdere verdieping. Het doel is om kerkenraden te ondersteunen in hun zoektocht naar hoopvol kerk-zijn en om hen te helpen zich te bezinnen op hun visie en positie. De theologie van Andrew Root speelt hierbij een belangrijke rol, wat een extra laag van inspiratie toevoegt.

Hoe is de serie ontstaan?

Het idee voor deze serie kwam voort uit de classis Utrecht, waar intensief wordt gewerkt met de theologie van Andrew Root. Classispredikant Trinette Verhoeven: „Ons wereldbeeld verandert. In het verleden was het nog heel gewoon te geloven in bovennatuurlijke zaken. Tegenwoordig is dat een uitzondering, ook voor mensen in de kerk. Volgens Root is

dat de crisis van de kerk. De krimp is maar een afgeleid probleem. Root daagt ons uit de ogen te openen voor een God die handelt in deze wereld. De vergaderopeningen die aansluiten bij de theologie van Root, willen juist dat: voorbij de sores van de kerk teruggaan naar de essentie.”

De serie is geschreven door Peter Bakker, Gerrit van Dijk, Leo Oosterom, Martin Snaterse, Wim Vermeulen en Trinette Verhoeven. De bijbehorende illustraties zijn verzorgd door Linda Verholt.

De eerste vijf openingen in deze serie staan op protestantsekerk.nl/programma/vergaderopeningen-andrew-root. Elke vier weken komt er een nieuwe bij. De serie krijgt in totaal twaalf openingen.

Anti-judaïsme in de kerk

Pijnlijke voorbeelden in kinderbijbels

In veel van de recentere kinderbijbels lijken stereotyperingen van personages en groepen veel minder voor te komen dan in oudere kinderbijbels. Maar negatieve beeldvorming van Joden is daarmee nog niet altijd verdwenen. *door dr. Johanna Tanja*

Kinderbijbels zijn in vele soorten en maten te verkrijgen, voor iedere leeftijd en elke kerkelijke stroming. Werp maar eens een blik op de kast met bijbels in de (christelijke) boekhandel. Een kinderbijbel is een bijbelvertaling met een heel eigen idioom, aansluitend bij de taal en de belevingswereld van kinderen en jongeren. Het zijn vaak meer hertalingen dan vertalingen, waarbij sommige auteurs veel vrijheid nemen om de intentie van het verhaal over te brengen.

Journalist en historicus Ewoud Sanders onderzocht al eens stereotyperingen over joden in jeugdverhalen, en ontdekte daarin heel hardnekkige patronen. Ook in kinderbijbels zijn helaas volop uiterst pijnlijke voorbeelden van anti-judaïsme te vinden.

Bijvoorbeeld in *de Bijbel in vertellingen* van G. Ingwersen, verschenen rond 1945 maar nog steeds te koop. In het lijdensverhaal wordt Pilatus 'rijkscommissaris' genoemd en heet het Sanhedrin 'de Joodse Raad'. Deze 'Joodse Raad' beslist over het lot van Jezus,

want 'de Joden en de priesters haten Jezus en eisten van de rijkscommissaris zijn bloed'.

Negatieve beeldvorming

In veel van de recentere kinderbijbels lijken stereotyperingen van personages en groepen veel minder voor te komen. Is expliciet of impliciet anti-judaïsme daarmee ook verdwenen? Een bekende parabel die vaak te vinden is in kinderbijbels is die van de barmhartige Samaritaan. Het lijkt een geschikt verhaal met betrekking tot ons thema, aangezien er verschillende overduidelijk Joodse personages in voorkomen die de 'bad guys' lijken. Het luistert nauw hoe je deze personen neerzet in je hertaling. Voor je het weet zijn dit geen personages die in deze situatie een betwistbare keuze maken, maar staan zij symbool voor Joden in het algemeen en dragen ze zo bij aan een negatieve beeldvorming.

Neutrale personages

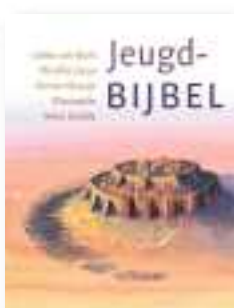

In *Het begon met licht*, geschreven door Gerrie Huijberts en geïllustreerd door Anne Westerduin, wordt de schriftgeleerde een 'geleerde man', de priester blijft een priester, de Leviet wordt een

'voornaam man' en de Samaritaan 'een buitenlander die niets van Gods wetten weet'. In deze hertaling wordt niets negatiefs gezegd

over het Jodendom, maar dat is ook bijna niet mogelijk aangezien de personages bijna 'neutraal' zijn geworden.

In de *Jeugdbijbel* van Lieke van Duin, Mireille Geus en Corien Oranje heeft de schriftgeleerde een Joodse naam gekregen, Jochanan, die van zichzelf vindt dat hij erg slimme vragen kan stellen. De parabel wordt herteld in een tweegesprek tussen

Jezus en Jochanan. Wanneer zowel de priester als de Leviet met een grote boog om de gewonde man zijn heengelopen en de Samaritaan in aantocht is, vraagt Jezus aan Jochanan wat die volgens hem zal gaan doen. Die heeft zijn antwoord paraat: "Die laat hem liggen, hij wordt pas gered als er een farizeeër of wetsgeleerde zoals ik langskomt."

Deze versie is niet negatief over Joden, maar zal het beeld dat veel mensen van farizeeërs en wetsgeleerden hebben, zelfingenomen betweters, ook niet direct veranderen. In veel kinderbijbels wordt uitgelegd waarom de priester en de Leviet doorlopen, meestal omdat ze bang zijn voor een gewonde en misschien wel dode man en de rovers.

In de context geplaatst

In de *Groeibijbel* van Piet van Midden en *Het hoogste woord* van Imme Dros krijgen de priester en de Leviet veel meer karakter. In de *Groeibijbel* loopt de priester niet zomaar door, hij worstelt met zijn geweten: als de man dood is, moet hij doorlopen,

wanneer hij nog leeft zou hij hem mogen helpen. Ook de Leviet aarzelt: als ik een dood lichaam aanraak, mag ik voorlopig niet meer in de tempel komen. In *Het hoogste woord* wordt aangegeven dat de vraag van Jezus, 'Wie heeft er nou gedaan wat God wil?'

heel moeilijk is. De personages komen er ook niet helemaal uit: God heeft regels gegeven, en daar houden de priester en de Leviet zich aan. Maar 'God kan niet willen dat je iemand laat barsten'. Het gedrag van de priester en de Leviet wordt hier niet afgewezen, maar in de joodse context geplaatst.

Drie strategieën

Om mogelijke negatieve beeldvorming over Joden te voorkomen zijn in deze laatste hertellingen drie 'strategieën' gebruikt:

- de personages minder expliciet Joods maken
- de nadruk leggen op een begrijpelijke menselijke reactie van de priester en Leviet, namelijk bang zijn voor een gewonde man en voor rovers
- heel expliciet maken waarom volgens de joodse wet de priester en de Leviet eigenlijk wel moesten doorlopen.

Welke van deze drie de betere optie is, blijft stof voor gesprek.

dr. Johanna Tanja is medewerker Kerk & Israël bij de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk

In de serie Anti-judaïsme in de kerk nemen we een kijkje in de spiegel van (onbewuste) uitingen van anti-judaïsme in de kerk. Geven wij in ons eigen denken en spreken wellicht een voedingsbodem voor anti-joodse sentimenten?

Bron: protestantsekerk.nl

VOLGENDE KEER in Geandewei

Bid onophoudelijk

